

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11
The 11th STOU National Research Conference

การจัดการหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด จังหวัดเพชรบุรี
Debt Management of Members of Phetchaburi Hospital Saving Cooperative Limited
Phetchaburi Province

ไพโชค คงสุทธิ (PaichokKongsutti)¹ สงเสริม หอมกลิ่น (SongsermHomglin)² วิลาวรรณ ศิลปสร (WilawanSillapason)³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ 2) ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ 3) แนวทางการจัดการการหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ และ 4) เพื่อเสนอแนะปัญหาแนวทางการจัดการการหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด ประชากรที่ศึกษาคือสมาชิกที่มีหนี้สินกับสหกรณ์ และมีอายุ 50 ปี ขึ้นไป ณ วันที่ 31 ตุลาคม 2563 จำนวน 186 คน กำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan จำนวน 139 คน โดยสุ่มอย่างง่ายเครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ไคสแควร์ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการหนี้สิน ได้แก่ (1) ปัจจัยส่วนบุคคล สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ เฉลี่ย 56.87 ปี ตำแหน่งข้าราชการสมรสแล้ว ระดับการศึกษาปริญญาตรี เป็นสมาชิกสหกรณ์เฉลี่ย 24.24 ปี (2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ รายได้หลักเฉลี่ย 39,685.90 บาท รายได้เสริมเฉลี่ย 5,325.54 บาท รายจ่ายรวมเฉลี่ย 20,874.96 บาท ภาระการชำระหนี้สินภายนอกเฉลี่ย 5,160.79 บาท จำนวนเงินชำระค่าหุ้นรายเดือนเฉลี่ย 1,735.24 บาท (3) ปัจจัยทางสังคม ส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 3.70 คน ภาระรับผิดชอบบุคคลในครอบครัวเฉลี่ย 1.26 คน (4) ภาระหนี้สินสหกรณ์ จำนวนหนี้สินทั้งหมดเฉลี่ย 1,164,214.62 บาท ระยะเวลาการชำระหนี้เงินกู้สามัญเฉลี่ย 9.23 ปี และหนี้เงินกู้พิเศษ เฉลี่ย 3.56 ปี จำนวนเงินชำระหนี้เงินกู้สามัญ เฉลี่ย 12,043.47 บาทต่อเดือน และ หนี้เงินกู้พิเศษเฉลี่ย 3,089.46 บาทต่อเดือน ภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์เฉลี่ย 137,370.51 บาท ส่วนใหญ่ใช้ทุนเรือนหุ้นค่าประกันเงินกู้สามัญ และสามารถชำระหนี้สินทั้งสิ้นหลังเกษียณอายุราชการ 2) ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการหนี้สินของสมาชิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ (1) ปัจจัยส่วนบุคคล ตำแหน่ง ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด อายุ ตำแหน่ง สถานภาพมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้หนี้สินทั้งหมด ตำแหน่ง ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ทั้งหนี้เงินกู้สามัญและหนี้เงินกู้พิเศษ ตำแหน่ง สถานภาพ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก มีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์ (2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ รายได้หลักมีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด ภาระการชำระหนี้สินภายนอกมีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์ (3) ปัจจัยทางสังคม สถานภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์หนี้เงินกู้สามัญ สถานภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้หนี้สินทั้งหมด 3) แนวทางการจัดการการหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ ด้านการจัดการการหนี้สินของสมาชิกและด้านความต้องการการจัดการหนี้สินโดยสหกรณ์โดยรวมมีความสำคัญระดับมากที่สุดสมาชิกที่ชำระหนี้สินทั้งสิ้นก่อนเกษียณและหลังเกษียณอายุราชการ 4) เสนอแนะปัญหาแนวทางในการจัดการหนี้สินของสมาชิกที่สำคัญคือ สหกรณ์ควรลดดอกเบี้ยเงินกู้ และลดโบนัส

คำสำคัญ การจัดการหนี้สินของสมาชิก สหกรณ์ออมทรัพย์ โรงพยาบาลเพชรบุรี

¹ นักศึกษาหลักสูตร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สหกรณ์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช paichokdee@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช homglin@hotmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Wilawan007597@gmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study 1) factors related to the debts of cooperative members 2) relationship between related factors and the debts of cooperative members 3) guidelines for debt management of cooperative members and 4) suggestions to solve the problems for the guidelines in debt management of Phetchaburi Hospital saving cooperative limited members. The population of this study was 186 members, who were in debt with the cooperative and were at least 50 years of age on 31 October, 2020. The sample size of 139 people was determined by using the table of Krejcie and Morgan by simple random sampling method. Tool used in this study was questionnaires. Data was analyzed by statistics such as frequency, percentage, mean, standard deviation, Chi-square, Pearson's correlation coefficient, and content analysis. The results of the research found out that 1) factors related to debts were (1) Personal factor were female with the average age of 56.87 years, were in the position of government officer, were married, and completed bachelor degree education. The average membership time was 56.87 years. (2) Economic factors: the average main income was 39,685.90 Baht, the average extra income was 5,325.54 Baht, the total average of expenses were 20,874.96 Baht and the average external debt was 5,160.79. The average amount for monthly stock payment was 1,735.24 Baht. (3) Social factors: Most of them were household leader with the average member in the household of 1.26 people. The average members in the household were 3.70 people. The average personal responsibility in the family was 1.26 people. (4) Regarding the debt of the cooperative, the average total amount of debt was 1,164,214.62 Baht, the average duration for conventional loan payment was 9.23 years and the average special loan payment was 3.56 years. The average amount of conventional loan payment was 12,043.47 Baht/month and the average special loan payment was 3,089.46 Baht/month. The average debt outside of the cooperative was 137,370.51 Baht. Most of them used capital stock as a guarantee for conventional loan. They are able to pay back all the debt after the retirement. 2) The relationship of related factors and debts of members had statistically significant at 0.05 in the following factors: (1) personal factor, position, level of education was related to the relationship of the total number of debt from cooperative. Personal factor, position, level of education was related to the overall amount of debts. Position, level of education was related to the amount of the repayment for conventional loan and special loan. Position, status, membership were related with debts outside the cooperative. (2) Economic factor: the main income related to the entire income for cooperative. The repayment of the outside sources was related to debts outside of cooperative. (3) Social factor and family status were related to the duration for conventional loan repayment. Family status was related with the ability to repay all of the debts. 3) Guideline regarding debt management of cooperative members. For debt management of cooperative members in regards to the debt management of members on the needs for debt management of members and debt of cooperative members, overall, was at the high level in both members who paid before retirement and after retirement. 4) The importance suggestions for solving problem in the guideline in debt management of members were to decrease the loan interest and reduce the bonus of the officers.

Keywords: Debt management of members, Saving cooperative, Phetchaburi Hospital

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

บทนำ

สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ เพื่อช่วยเหลือตัวเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สหกรณ์เป็นองค์กรที่ทำธุรกิจโดยไม่มุ่งผลกำไรเป็นหลัก เน้นการช่วยเหลือสมาชิกด้านสวัสดิการและช่วยเหลือสังคม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสมาชิก และให้เกิดความเป็นธรรม เพื่อความอยู่ดีกินดีของสมาชิกสหกรณ์ การดำเนินงานภายใต้อุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด เป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ที่จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2531 เป็นต้นมา สมาชิกประกอบไปด้วยบุคลากรทางการแพทย์และบุคลากรสนับสนุนทั่วไปสังกัดโรงพยาบาลพระจอมเกล้าเพชรบุรี สหกรณ์ดำเนินธุรกิจหลักตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ ได้แก่ 1) ส่งเสริมให้สมาชิกออมด้วยการถือหุ้น การฝากเงินกับสหกรณ์ 2) ให้สมาชิกใช้บริการเงินกู้กับสหกรณ์ 3) การจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกเพื่อประโยชน์ของสมาชิก เป็นต้น ณ วันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2563 มีสมาชิกสหกรณ์จำนวน 1,188 คน มีสินทรัพย์ทั้งสิ้น 1,020,486,890.42 บาท ในจำนวนนี้เป็นเงินกู้ยืมให้แก่สมาชิก หรือสมาชิกสหกรณ์ที่เป็นหนี้ จำนวน 774 คน เป็นเงิน จำนวน 563,586,179.75 บาท (สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด, 2563) ภาระหนี้สินดังกล่าวซึ่งเกิดจากการกู้ยืมเงินเพื่อการดำรงชีพ กู้เพื่อการชำระหนี้สิน กู้เพื่อการลงทุน กู้เพื่อที่อยู่อาศัย และกู้เพื่อการศึกษาของสมาชิกและบุคคลในครอบครัวสมาชิกซึ่งอาจจะมีภาระหนี้สินอื่นกับสถาบันการเงินหรือองค์กรอื่นๆ ก็เป็นไปได้

สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด ในจำนวนสมาชิกที่เป็นหนี้ ที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป เป็นหนี้กับสหกรณ์จำนวน 186 คน หรือร้อยละ 24.03 ของสมาชิกที่เป็นหนี้กับสหกรณ์ทั้งหมด และมีแนวโน้มว่าจะไม่สามารถชำระหนี้ได้ในเวลาที่กำหนดไว้ คือ 60 ปี (สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด, 2563) ทั้งนี้อาจเป็นด้วยค่านิยมของสมาชิก คือ การใช้เงินในอนาคต เพื่อตอบสนองด้านวัตถุนิยม จนละเลยการวางแผนด้านเศรษฐกิจหรือรายได้รายจ่ายของตัวเองและครอบครัวว่ามีความสมดุลทางการเงินหรือไม่ ประกอบกับขบวนการสหกรณ์ออมทรัพย์ เริ่มจะมุ่งเน้นการทำธุรกิจโดยละเลยอุดมการณ์และหลักการสหกรณ์ ตลอดจนละเลยหลักธรรมาภิบาลของสหกรณ์เน้นแสวงหากำไรของสหกรณ์มากกว่าการคำนึงถึงผลกระทบและขีดความสามารถของสมาชิกในการชำระหนี้ ส่งเสริมให้สมาชิกมีภาระหนี้มากกว่าการออมแทนที่จะสร้างวินัยทางการเงินเพื่อให้หมดหนี้ก่อนการเกษียณอายุราชการ นอกจากนี้สมาชิกบางรายจำนวนไม่น้อยที่ไปก่อหนี้บัตรเครดิต หนี้บัตรเครดิต หนี้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เป็นหนี้นอกสถาบันการเงินจนอาจจะเป็นหนี้ล้นพ้นตัวไม่สามารถชำระหนี้ได้ จนนำไปสู่การฟ้องร้องตามกระบวนการยุติธรรม มีคำสั่งศาลให้ยึดทรัพย์

การที่สมาชิกสหกรณ์มีภาระหนี้สินจำนวนมากผลกระทบกับชีวิตตนเองและครอบครัว ผู้ค้าประกันและสหกรณ์เป็นห่วงโซ่ที่ยากต่อการแก้ไข มีความสลับซับซ้อนโดยเฉพาะสมาชิกที่ใกล้จะเกษียณและเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (aging society) ในอนาคตอันใกล้จะต้องพ้นจากภาระงานประจำที่มีรายได้ประจำในขณะที่รายได้ประจำจะต้องลดลงหรือสมาชิกบางรายอาจจะมีรายได้ประจำ แต่ภาระหนี้สินยังคงอยู่ ดังนั้นจึงเป็นประเด็นปัญหาที่มีความจำเป็นต้องมีการศึกษาเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกในกลุ่มดังกล่าว เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของสมาชิกหลังเกษียณอายุราชการในอนาคต

ดังนั้นการศึกษาวิจัย ถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สินและแนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ โดยเฉพาะสมาชิกที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไปของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด ภายใน 10 ปี ข้างหน้าจะเป็นสมาชิกที่เกษียณอายุราชการนับว่าเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ และการ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

จัดการภาระหนี้สินของสหกรณ์ เป็นการบริหารสินเชื่อเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิก เพื่อให้สามารถชำระหนี้ได้ในเวลาที่เหมาะสม ตลอดจนสามารถใช้ผลการศึกษาในครั้งนี้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในระยะยาว เพื่อประโยชน์ต่อขบวนการสหกรณ์ และสังคมผู้สูงอายุที่เป็นปัญหาของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์
4. เพื่อเสนอแนะปัญหาแนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ 2) ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ 3) แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ และ 4) เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ ประชากรที่ศึกษา คือ สมาชิกที่มีหนี้สินกับสหกรณ์ที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป ณ 31 มีนาคม 2563 จำนวน 186 คน กำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan จำนวน 139 คน โดยสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 1) ปัจจัยส่วนบุคคล 2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ 3) ปัจจัยทางสังคม 4) ภาระหนี้สิน 5) ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการภาระหนี้สิน 6) ข้อเสนอแนะในการจัดการหนี้สิน มีค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) สูงกว่า 0.5 ทุกข้อและมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.958 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยการทดสอบไคสแควร์ และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 79.9 มีอายุเฉลี่ย 56.78 ปี โดยกลุ่มอายุ 55-59 ปี มีมากที่สุดร้อยละ 40.3 ตำแหน่งข้าราชการมากที่สุดร้อยละ 43.2 สถานภาพสมรสมากที่สุดร้อยละ 51.1 ระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุดร้อยละ 51.1 ระยะเวลาการเป็นสมาชิกมากที่สุด 27 ปีขึ้นไป ร้อยละ 46.8 ระยะเวลาการเป็นสมาชิกเฉลี่ย 24.24 ปี

1.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่มีรายได้หลักรวมเฉลี่ยของครอบครัวต่ำกว่า 30,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 46.0 รายได้เสริมรวมเฉลี่ยของครอบครัว ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 79.1 รายจ่ายรวมเฉลี่ยของครอบครัว 10,001-20,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 44.6 ภาระการชำระหนี้ภายนอก ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 63.3 ภาระชำระหนี้ภายนอกเฉลี่ย 5,160.79 บาทจำนวนเงินชำระค่าหุ้นรายเดือน 500-1500 บาทต่อเดือน ร้อยละ 53.2 ชำระค่าหุ้นรายเดือนเฉลี่ย 1,735.24 บาท เงินออมอื่นส่วนใหญ่เป็นเงินฝากออมทรัพย์ร้อยละ 63.3

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

1.3 ปัจจัยทางสังคมสมาชิกส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัว ร้อยละ 54.0 จำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-5 คน ร้อยละ 62.6 จำนวนสมาชิกในครอบครัว เฉลี่ย 3.70 คน ภาระรับผิดชอบบุคคลในครอบครัว 0-2 คน ร้อยละ 86.3 ภาระรับผิดชอบบุคคลในครอบครัวเฉลี่ย 1.26 คน พฤติกรรมการใช้จ่ายของครอบครัวเป็นค่าอาหารและเครื่องดื่มร้อยละ 96.4

1.4 ภาระหนี้สิน สมาชิกส่วนใหญ่มีหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด 100,001-500,000 บาท ร้อยละ 33.1 จำนวนหนี้สินสหกรณ์เฉลี่ย 1,164,214.64 บาท ระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด หนี้เงินกู้สามัญ 11-15 ปี ร้อยละ 48.2 หนี้เงินกู้พิเศษต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 74.8 ส่วนใหญ่สามารถในการชำระภาระหนี้สินทั้งสิ้นหลังเกษียณอายุราชการ/งานประจำ ร้อยละ 55.4 จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 49.6 จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ) เฉลี่ย 12,043.47 บาทจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 86.3 จำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้พิเศษ) เฉลี่ย 3,089.46 บาท สมาชิกส่วนใหญ่ใช้ทุนเรือนหุ้นเป็นหลักประกันการกู้ยืมเงินกับสหกรณ์ ร้อยละ 52.5 สมาชิกส่วนใหญ่ไม่มีภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์ ร้อยละ 61.2 รองลงมาภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์ 500,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 21.6 ภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์เฉลี่ย 137,370.51 บาท

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของสมาชิกสหกรณ์กับภาระหนี้สินของสมาชิก

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิก ตำแหน่ง ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อายุ ตำแหน่ง สถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้หนี้สินทั้งหมด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อายุ ตำแหน่ง สถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้พิเศษ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตำแหน่ง สถานภาพสมรส ระยะเวลาการเป็นสมาชิก มีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

2.2 ปัจจัยทางสังคมของสมาชิก สถานภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการชำระหนี้สินสหกรณ์ (หนี้เงินกู้สามัญ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สถานภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้หนี้สินทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สถานภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิก รายได้ (หลัก) รวมเฉลี่ยของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ภาระการชำระหนี้สินภายนอกมีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สินภายนอกสหกรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

3. ทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์

3.1 แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ ได้แก่ 1) การวางแผนการดำเนินชีวิต/การบริหารจัดการหนี้ของตนเอง และ 2) การดำเนินชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ระดับความสำคัญต่อการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกโดยรวมระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุดสองแนวทาง โดยการดำเนินชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียงมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด โดยกลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณเท่ากับ 3.67 และ กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณเท่ากับ 3.71 ตามลำดับ รองลงมาด้านการวางแผนการดำเนินชีวิต/การบริหารจัดการหนี้ของตนเอง มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยโดยรวมกลุ่มชำระหนี้ได้ก่อน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11
The 11th STOU National Research Conference

เกษียณเท่ากับ 3.49 และ กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณเท่ากับ 3.33 ตามลำดับ หากพิจารณาปัจจัยย่อยทั้ง 2 แนวทางที่มีผลต่อการจัดการภาระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ ดังแสดงในตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ด้านสมาชิก ด้านการวางแผนการดำเนินชีวิต/การบริหารจัดการหนี้ของตนเอง

การวางแผนการดำเนินชีวิต/การบริหารจัดการหนี้ ของตนเอง	กลุ่มชำระหนี้สินได้ ก่อนเกษียณ			กลุ่มชำระหนี้สินได้ หลังเกษียณ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความสำคัญ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความสำคัญ
1. การรู้ยอดหนี้รวมทั้งหมดของ	3.94	0.81	มาก	3.87	0.86	มาก
2. การดูรายจ่ายประจำตัวต่าง ๆ ของครอบครัวประจำ	3.73	0.83	มาก	3.64	0.81	มาก
3. การดูรายได้ประจำตัวต่าง ๆ ของครอบครัวประจำ	3.61	0.89	มาก	3.51	0.93	มาก
4. จัดบันทึกรายการจ่ายทุกรายการเป็นประจำ	2.44	1.15	น้อย	2.53	1.25	น้อย
5. จัดบันทึกบัญชีครัวเรือนเป็นประจำ	2.42	1.17	น้อย	2.53	1.24	น้อย
6. การเรียนรู้พฤติกรรมการใช้เงิน	3.48	1.02	มาก	3.17	1.08	ปานกลาง
7. มีการใช้เงินที่เหลือจากการใช้จ่ายอย่างถูกต้อง	3.50	0.95	มาก	3.51	1.01	มาก
8. การชำระหนี้อย่างต่อเนื่องเสมอ	4.42	0.69	มากที่สุด	4.29	0.78	มากที่สุด
9. การกู้ยืมแบบรวมหนี้ ถ้าจำเป็น แต่จะทำเพื่อชำระหนี้ ที่ดอกเบี้ยสูงกว่า	3.26	0.92	ปานกลาง	3.72	1.09	มาก
10. การสำรองเงินออมเพื่อเหตุฉุกเฉินอย่างเพียงพอ	3.26	1.21	ปานกลาง	3.19	1.09	ปานกลาง
11. การใช้เงินสดแทนการใช้บัตรเครดิตหรือใช้บัตร เครดิตแต่ชำระภายในกำหนด	3.53	1.22	มาก	3.53	1.34	มาก
12. มีการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของตนเอง	3.56	0.86	มาก	3.44	1.12	มาก
13. การรักษาวินัยทางการเงิน	3.61	0.82	มาก	3.61	1.00	มาก
14. การมีอาชีพเสริมของตนเอง/ครอบครัว	2.92	1.27	ปานกลาง	2.70	1.32	ปานกลาง
รวม การวางแผนการดำเนินชีวิต/การบริหารจัดการ หนี้ของตนเอง	3.49	0.60	มาก	3.33	0.65	ปานกลาง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11
The 11th STOU National Research Conference

ตารางที่ 2 แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ด้านสมาชิก ด้านการดำเนินชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียง

การดำเนินชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียง	กลุ่มชำระหนี้สินได้ ก่อนเกษียณ			กลุ่มชำระหนี้สินได้ หลังเกษียณ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความสำคัญ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความสำคัญ
1. มีความรู้ วิเคราะห์รายได้รายจ่ายของครัวเรือน	3.31	0.88	ปานกลาง	3.38	1.01	ปานกลาง
2. มีคุณธรรมในการดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์ และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต	3.74	0.72	มาก	3.91	0.80	มาก
3. ความพอประมาณ ไม่มากไม่น้อยเกินไป มีการ วางแผนหารายได้ และจัดสรรรายจ่ายตามความจำเป็น และเหมาะสมไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น	3.68	0.76	มาก	3.69	0.85	มาก
1. ความมีเหตุผล ในการตัดสินใจพิจารณาจากเหตุ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและคาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ ไม่ใช้อารมณ์และคนในครอบครัวมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ	3.71	0.69	มาก	3.75	0.78	มาก
2. ความพอประมาณ ไม่มากไม่น้อยเกินไป มีการ วางแผนหารายได้ และจัดสรรรายจ่ายตามความจำเป็น และเหมาะสมไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น	3.68	0.76	มาก	3.69	0.85	มาก
3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีมีการออมเงินในครัวเรือนตลอด อายุขัยทั้งปวงมีสุขภาพใจและกายที่ดีสร้างความ อบอุ่นในครอบครัว	3.81	0.85	มาก	3.75	0.86	มาก
4. การมีคุณธรรมและความรู้พื้นฐาน รู้จักเสียสละ แบ่งปันให้ผู้อื่น ขวนขวายหาความรู้ ใช้หลักวิชาการและ นำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพหรือใน ครอบครัว	3.77	0.73	มาก	3.84	0.83	มาก
รวม การดำเนินชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียง	3.67	0.62	มาก	3.71	0.73	มาก

3.2 แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกด้านความต้องการการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกโดยสหกรณ์ มี 3 แนวทาง คือ 1) เงื่อนไขการให้สินเชื่อของสหกรณ์ 2) การส่งเสริมการออม และ 3) สวัสดิการของสหกรณ์ มีระดับความสำคัญต่อการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกโดยรวมระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุดสามแนวทาง โดยการจัดสวัสดิการของสหกรณ์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดกลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณเท่ากับ 3.99 และ กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณเท่ากับ 3.92 ตามลำดับ รองลงมาการส่งเสริมการออม กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณเท่ากับ 3.83 และ กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11
The 11th STOU National Research Conference

เท่ากับ 3.84 ตามลำดับ และเงื่อนไขการให้สินเชื่อของสหกรณ์ กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณเท่ากับ 3.61 และ กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณเท่ากับ 3.62 หากพิจารณาปัจจัยย่อยทั้ง 3 แนวทาง ที่มีผลต่อการจัดการภาระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แนวทางการจัดการภาระหนี้สินด้านความต้องการการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกโดยสหกรณ์

เงื่อนไขการให้สินเชื่อของสหกรณ์	กลุ่มชำระหนี้สินได้ก่อนเกษียณ			กลุ่มชำระหนี้สินได้หลังเกษียณ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความสำคัญ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความสำคัญ
1. สหกรณ์ควรกำหนดวงเงินการให้สินเชื่อตามความจำเป็นของสมาชิกในการกู้ยืมเงิน	3.76	0.70	มาก	4.08	0.76	มาก
2. สหกรณ์ควรกำหนด วงการผ่อนชำระไม่เกินกว่าอายุราชการ/งานประจำของสมาชิกทำให้สมาชิกก่อหนี้เกินกว่าจำเป็น	3.87	0.69	มาก	3.44	1.02	มาก
3. สหกรณ์ควรกำหนดจำนวนเงินที่ส่งชำระต่องวดให้สูงขึ้น เพื่อสมาชิกจะสามารถชำระหนี้หมดได้เร็วขึ้น	3.00	0.79	ปานกลาง	2.92	0.96	ปานกลาง
4. สหกรณ์ควรกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ไม่สูง เพื่อสมาชิกจะสามารถชำระหนี้หมดได้เร็วขึ้น	4.05	0.88	มาก	4.14	0.91	มาก
5. สหกรณ์ควรกำหนดจำนวนเงินรายได้คงเหลือต่อเดือนในอัตราที่สูงกว่าปัจจุบันเพื่อสมาชิกจะไม่ก่อหนี้เกินความจำเป็น	3.35	0.89	ปานกลาง	3.52	0.97	มาก
รวม เงื่อนไขการให้สินเชื่อของสหกรณ์	3.61	0.53	มาก	3.62	0.61	มาก

อภิปรายผลการวิจัย

1) ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า ตำแหน่ง ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมด และจำนวนเงินที่ต้องชำระหนี้สินสหกรณ์ต่อเดือน (หนี้เงินกู้สามัญ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 อายุ ตำแหน่ง สถานภาพ มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้หนี้สินทั้งหมด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับหลักการบริหารสินเชื่อที่ดี กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2559:19-20) ในการบริหารสินเชื่อ จะมีหลักเกณฑ์การวิเคราะห์สินเชื่อซึ่งจะพิจารณาลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อเป็นหลัก ได้แก่ 1) คุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อ 2) ความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ 3) เงินทุน 4) หลักประกัน 5) สภาพทางเศรษฐกิจ และ 6) ประเทศที่ติดต่อด้วย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้หลักรวมเฉลี่ยของครอบครัว ต่ำกว่า 30,000 บาทต่อเดือนคิดเป็นร้อยละ 46.0 รองลงมามีรายได้หลักรวมเฉลี่ยของครอบครัว 30,000-50,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 28.8 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่ารายได้(หลัก)รวมเฉลี่ยของครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจำนวนหนี้สินสหกรณ์ทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารายได้หลักรวมเฉลี่ยของครอบครัวน้อยเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดหนี้สิน สอดคล้องกับการศึกษาของ ฉวีวรรณ กาบขาว และธีรศักดิ์ ทรัพย์วโรบล (2561) ที่พบว่าความเป็นไปได้ที่ครัวเรือนจะเป็นหนี้สูงขึ้นตาม คือ รายได้ เงินช่วยเหลือทั้งปี ความเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยและการครอบครองรถยนต์

3) ปัจจัยทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์ด้านพฤติกรรมการใช้จ่ายของครอบครัว พบว่าสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่พฤติกรรมการใช้จ่ายของครอบครัวเป็นค่าอาหารและเครื่องดื่ม คิดเป็นร้อยละ 96.4 รองลงมาพฤติกรรมการใช้จ่ายของครอบครัวเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางและยานพาหนะ คิดเป็นร้อยละ 77.7 ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล/เครื่องนุ่งห่ม/รองเท้า คิดเป็นร้อยละ 76.3 ค่าที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ภายในบ้าน คิดเป็นร้อยละ 72.7 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมทางศาสนา/สังคม คิดเป็นร้อยละ 58.3 ค่าใช้จ่ายในการศึกษาของบุตร/ผู้อุปการะ คิดเป็นร้อยละ 46.0 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล คิดเป็น 15.8 และน้อยที่สุดคือค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย คิดเป็นร้อยละ 13.7 สอดคล้องกับ รัชนิกร วงศ์จันทร์ (2553, น. 173) กล่าวว่า เหตุผลและความจำเป็นในการก่อหนี้ของแต่ละคนอาจมีความแตกต่างกันออกไปพอสรุปได้ ดังนี้ 1) การบริโภค ในกรณีของผู้ที่มีรายได้น้อยไม่มากนัก แต่มีรายจ่ายที่จำเป็นในการครองชีพต่างๆ เช่น ซื้อบ้านเพื่อที่อยู่อาศัย การซื้อรถยนต์เพื่อใช้ในการเดินทางไปประกอบอาชีพ ซึ่งต้องใช้เงินจำนวนมาก ดังนั้น การก่อหนี้จะช่วยทำให้สามารถ ซื้อสิ่งจำเป็นดังกล่าวได้เร็วขึ้น เป็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของบุคคลให้ดีขึ้น 2) ความสะดวก หลายครั้งที่บุคคลก่อหนี้เพื่อความสะดวกและให้ประโยชน์อื่นเพิ่มเติม มากกว่าการใช้เงินสด 3) แหล่งเงินสำรองยามฉุกเฉิน 4) เพื่อการลงทุน

4) ภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ ด้านหลักประกันการกู้ยืมเงินสหกรณ์ พบว่า ส่วนใหญ่ใช้ทุนเรือนหุ้นเป็นหลักประกันการกู้ยืมเงินสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 52.5 รองลงมาใช้สมาชิกด้วยกันหลักประกันการกู้ยืมเงินสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 49.6 ใช้หลักทรัพย์สิน (ที่ดิน/บ้าน) เป็นหลักประกันการกู้ยืมเงินสหกรณ์หลักประกันการกู้ยืมเงินสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 33.1 ใช้เงินฝากสหกรณ์เป็นหลักประกันการกู้ยืมเงินสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 12.9 จะเห็นได้ว่าการที่สมาชิกใช้ทุนเรือนหุ้นร่วมกับหลักทรัพย์สินซึ่งเป็นส่วนของสมาชิกเองเป็นหลักประกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการสหกรณ์ เห็นได้ว่าสมาชิกจะพึงพากันน้อยลงจากตัวเลขของการใช้ทุนเรือนหุ้นกับหลักทรัพย์สินค้ำประกันเงินกู้เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจะไม่สอดคล้องกับ หลักการ อุดมการณ์และวิธีการสหกรณ์ ในด้านของสหกรณ์จะเห็นได้ว่าหลักทรัพย์สินค้ำประกันจะมีความมั่นคงมากขึ้น แต่เป็นความเสี่ยง หากสมาชิกก่อหนี้สินล้นพ้นตัว อาจจะถูกฟ้องร้องและอายัดหลักทรัพย์สินขายทอดตลาดเพื่อชำระหนี้ตามคำพิพากษาได้เช่นกัน

5) แนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ ด้านการวางแผนการดำเนินชีวิต/การบริหารจัดการหนี้ของตนเอง กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณให้ระดับความสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนกลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณให้ระดับความสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางที่กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณให้ระดับความสำคัญมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ (1) การชำระหนี้อย่างต่อเนื่องเสมอ (2) การรู้ยอดหนี้รวมทั้งหมด (3) การดูรายจ่ายประจำต่างๆ ของครอบครัวประจำ (4) การดูรายได้ประจำต่างๆ ของครอบครัวประจำ (5) มีการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของตนเอง (6) การเรียนรู้พฤติกรรมการใช้เงินของตนเองและครอบครัว (7) การสำรองเงินออมเพื่อเหตุฉุกเฉินอย่างเพียงพอ (8) การมีอาชีพเสริมของตนเอง/ครอบครัว ส่วนแนวทางที่กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ให้ระดับความสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนกลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณให้ให้ระดับความสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับมาก คือการกู้แบบรวมหนี้ ถ้าจำเป็น แต่จะทำเพื่อชำระหนี้ที่ดอกเบี้ยสูงกว่า จะเห็นแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับ Money Guru (<https://www.moneyguru.co.th>, 2560) ที่กล่าวถึงการบริหารจัดการหนี้ไว้ว่า (1) ต้องรู้จำนวนหนี้ที่มีทั้งหมด (2) จัดบันทึกทุกการใช้จ่าย เพื่อเรียนรู้พฤติกรรมการใช้เงินของตัวเอง (3) เริ่มปรับพฤติกรรม โดยการ ลด ละ เลิก รายจ่ายที่ไม่จำเป็น (4) ใช้เงินที่เหลือมากขึ้นให้ถูกทาง (5) อย่าหยุดชำระหนี้ (6) ไม่ควรรีไฟแนนซ์หนี้ถ้าไม่จำเป็น และสอดคล้องกับการศึกษาของ ขนิษฐา วณะสุขและคณะ (2557) ที่พบว่าแนวคิดที่ทำให้ครัวเรือนแก้ไขปัญหาหนี้ได้สำเร็จ ได้แก่ (1) การหาแหล่งรายได้ที่หลากหลาย (2) การลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น (3) การสร้างวินัยในการออม และ (4) การไตร่ตรองก่อนก่อหนี้ด้านการวางแผนการดำเนินชีวิต/การบริหารจัดการหนี้ของตนเอง ทั้งกลุ่มชำระหนี้สินได้ก่อนและหลังเกษียณ ให้ความสำคัญระดับปานกลางคือการสำรองเงินออมเพื่อเหตุฉุกเฉินอย่างเพียงพอ และการมีอาชีพเสริมของตนเอง/ครอบครัว ด้านการวางแผนการดำเนินชีวิต/การบริหารจัดการหนี้ของตนเอง ทั้งกลุ่มชำระหนี้สินได้ก่อนและหลังเกษียณ ให้ความสำคัญระดับน้อยคือการจัดบันทึกรายการจ่ายทุกรายการเป็นประจำ ในขณะที่การจัดบันทึกรายได้ รายจ่าย คือการทำบัญชีอย่างง่ายและเป็นเครื่องมือของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการยอมรับและเป็นการสร้างวินัยทางการเงินการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญต่อการจัดการภาระหนี้สินโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงตามลำดับความสำคัญได้ ดังนี้ (1) การมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต (2) การมีคุณธรรมและความรู้พื้นฐาน รู้จักเสียสละ แบ่งปันให้ผู้อื่น ขวนขวายหาความรู้ ใช้หลักวิชาการและนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพในครอบครัว (3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดี มีการออมเงินในครัวเรือนปลอดอบายมุขทั้งปวง มีสุขภาพกายและใจที่ดี สร้างความอบอุ่นในครอบครัว (4) ความมีเหตุผลในการตัดสินใจพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องและคาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบไม่ใช้อารมณ์และคนในครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (5) ความพอประมาณ ไม่มากไม่น้อยเกินไป มีการวางแผนหารายได้ และจัดสรรรายจ่ายตามความจำเป็นและเหมาะสมไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น (6) มีความรู้ วิเคราะห์รายได้รายจ่ายของครัวเรือน สอดคล้องกับการศึกษาของ โสภณ มุลหา และคณะ (2560) ที่พบว่าแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของชุมชนนั้น จำเป็นต้องยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ โดยเน้นการพึ่งพาตนเอง มีการวางแผนการใช้จ่ายให้เหมาะสมกับรายได้ มีการประกอบอาชีพเสริม และสอดคล้องกับการศึกษาของจักรพงษ์ ช่างเหล่า (2561) ที่พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด สมาชิกต้องมีวินัยในการใช้จ่าย ใช้จ่ายอย่างประหยัดรวมทั้งการหารายได้เสริม โดยน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต

6) แนวทางการจัดการภาระหนี้สินด้านความต้องการการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกโดยสหกรณ์

(1) เงื่อนไขการให้สินเชื่อของสหกรณ์ เงื่อนไขสหกรณ์ควรกำหนดจำนวนเงินรายได้คงเหลือต่อเดือนในอัตราที่สูงกว่าปัจจุบันเพื่อสมาชิกจะไม่ก่อหนี้เกินความจำเป็น พบว่า 2 กลุ่มมีความเห็นไม่ตรงกัน กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณจะให้ระดับความสำคัญในระดับปานกลาง แต่กลุ่มชำระหนี้ได้หลังเกษียณอายุ ให้ระดับความสำคัญในระดับมาก ในการกำหนดยอดเงินรายได้คงเหลือซึ่งจะสอดคล้องกับนโยบายภาครัฐที่จะเข้ามาแก้ปัญหาการเป็นหนี้สินของสมาชิกโดยได้ร่างเป็นกฎกระทรวงว่า หลังการหักเงินกู้ สมาชิกจะต้องมีเงินคงเหลือไม่น้อยกว่า 30 % เพื่อใช้ในการครองชีพในแต่ละเดือนโดยไม่เดือดร้อน

(2) การส่งเสริมการออมมีความสำคัญต่อความต้องการการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกโดยสหกรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากเหมือนกัน ซึ่งเรียงตามลำดับความสำคัญ ได้ดังนี้ (ก) การส่งเสริมโดยสหกรณ์ควรจัดให้มีการส่งเสริมการออมแก่

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

สมาชิก (ข) สหกรณ์ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างรายได้/อาชีพเสริม (ค) สหกรณ์ควรมีการให้ความรู้การวางแผนการเงินส่วนบุคคล (ง) สหกรณ์ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน โดยที่การส่งเสริมการออมในทุกข้อมีความสำคัญในระดับมากเหมือนกัน สมาชิกในกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณและกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้หลังเกษียณ ต่างมีความเห็นให้ความสำคัญและประโยชน์ของการออม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการทำธุรกรรมของสหกรณ์ออมทรัพย์ คือการรับฝากเงินจากสมาชิกเพื่อสร้างวินัยทางการเงิน สร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ในทุกประเภท การมีเงินออมจะแสดงให้เห็นถึงความมั่นคงและ สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือการทำบัญชีครัวเรือน เป็นโอกาสที่จะออมเงินและหมดหนี้ได้ในเวลาที่เหมาะสมด้วยเงินออม สอดคล้องกับ จักรพงษ์ ช่างเหล่า (2561) ที่ได้ศึกษาสถานภาพและแนวทางการบริหารหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น จำกัด แนวทางการแก้ปัญหาหนี้สิน พบว่าต้องเกิดการสร้างเสริมวินัยทางการเงินให้แก่สมาชิก ทหารรายได้เสริม ต้องการให้สหกรณ์ลดดอกเบี้ยเงินกู้หรือปรับโครงสร้างหนี้ตามความจำเป็น สอดคล้องกับการศึกษาของ กลางใจ แสงวิจิตร, พนิน อินทะระ และภูมิ ชี้อริยา (2562) ที่พบว่า หากต้องการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือน ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของคนในชุมชน จึงจะเป็นการแก้ไขปัญหาระยะยาวและนำไปสู่การสร้างคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนได้ และสอดคล้องกับการศึกษาของ โสภาดวงฤทธิ์ (2562) ที่พบว่า การแก้ไขปัญหาต้องมีมาตรการในการสร้างวินัยทางการเงิน ในเบื้องต้นคือการจัดทำบัญชีในครัวเรือนมาเป็นเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชน

(3) สวัสดิการของสหกรณ์ แนวทางที่มีความสำคัญต่อความต้องการการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกโดยสหกรณ์อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ (1) สหกรณ์ไม่จำเป็นต้องจ่ายเงินปันผลในอัตราสูงเนื่องจากจะต้องเรียกเก็บดอกเบี้ยจากสมาชิกในอัตราที่สูงตาม (2) สหกรณ์ไม่จำเป็นต้องมีเงินเฉลี่ยคืนตามดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราสูงโดยลดดอกเบี้ยเงินกู้ที่ต่ำกว่าจ่ายเฉลี่ยคืนภายหลัง ทั้ง 2 ประเด็น พบว่ากลุ่มที่ใช้หนี้ได้ก่อนเกษียณ และ กลุ่มที่ใช้หนี้ได้หลังเกษียณ มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือ ระดับปานกลาง จึงเห็นได้ว่า สมาชิกสหกรณ์จะมีความต้องการ อัตราเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนในอัตราที่สูงอยู่ตลอดเวลา ทั้งที่เงินปันผลที่สูงมากเท่าไร ก็จะเป็นภาระของสมาชิกเองที่ต้องจ่ายดอกเบี้ยเงินกู้สูงตามไปด้วย หรือเป็นเหตุให้กรรมการและฝ่ายจัดการจะต้องหารายได้เพิ่มเติมด้วยวิธีการนำเงินไปลงทุนที่ต้องแบกรับความเสี่ยงที่สูงขึ้นผลสุดท้ายผู้แบกรับความเสี่ยงก็จะมาตกกับสมาชิก เพราะเป็นมติของที่ประชุมใหญ่เห็นชอบให้คณะกรรมการกระทำได้หมายถึงการกระทำใดๆ ที่คณะกรรมการดำเนินได้กระทำโดยมติที่ประชุมใหญ่เห็นชอบอนุมัตินั้นหมายความว่าต้องรับผิดชอบร่วมกัน

7) ข้อเสนอแนะปัญหาแนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิก สูงสุด คือ ลดดอกเบี้ยเงินกู้ สอดคล้องกับการศึกษาของจักรพงษ์ ช่างเหล่า (2561) ที่พบว่า ความต้องการให้สหกรณ์ช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของสมาชิกคือการลดดอกเบี้ยเงินกู้จะทำให้สมาชิกมีเงินเหลือใช้มากขึ้นหรือเพิ่มความสามารถในการชำระหนี้ได้เร็วขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

(1) ด้านปัจจัยส่วนบุคคล สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากถึง ร้อยละ 79.9 ซึ่งอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องรับผิดชอบมาก ไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับ การศึกษาบุตร หรือค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับคนในอุปการะเลี้ยงดู เป็นต้น ซึ่งค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวค่าใช้จ่ายเหล่านี้เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการครองชีพยากต่อการหลีกเลี่ยง ดังนั้นหน่วยงานที่

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

เกี่ยวข้อง เช่น ระดับกระทรวง หรือหน่วยงานต้นสังกัด ควรจะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลในเรื่องสวัสดิการโดยเฉพาะ รวมไปถึงสหกรณ์ควรจัดอบรมเกี่ยวกับการจัดการหนี้สินและให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ความเข้าใจแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้สินอย่างจริงจังและต่อเนื่อง สมาชิกต้องใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดให้สอดคล้องตามเศรษฐกิจสถานะของตนเอง การกู้เงินจากสหกรณ์ควรจะถูกเพื่อการจัดการปัญหาหนี้และลงทุนเท่านั้น และควรสร้างนิสัยการเพิ่มรายได้ลดรายจ่าย สร้างวินัยในการออมเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน

(2) ด้านปัจจัยทางเศรษฐกิจ กลุ่มตัวอย่างมีรายได้หลักค่อนข้างต่ำ ร้อยละ 46.0 และรายได้เสริมค่อนข้างต่ำร้อยละ 79.1 จะเห็นได้ว่าเศรษฐกิจในครัวเรือนมีปัญหาเรื่องค่าครองชีพที่สูงและด้วยปัจจัยของเงินเฟ้อที่สูงขึ้นมาซ้ำเติมอีก (เงินเฟ้ออยู่ที่ ร้อยละ 1.2 ในปี 64 และ 65 : ธนาคารแห่งประเทศไทย 7 ก.ค. 64) เป็นจุดเริ่มต้นที่ สมาชิกกลุ่มนี้จะแก้ปัญหาด้วยการสร้างหนี้สินเพื่อการแก้ปัญหาที่ไม่ถูกทางตั้งแต่ต้น จึงควรส่งเสริมให้สมาชิกมีอาชีพเสริมของตนเอง/ครอบครัวในรูปแบบของการให้ความรู้ ฝึกอบรมอาชีพเพื่อการประกอบอาชีพหารายได้มาเพิ่มเติมจากรายได้หลัก สร้างสวัสดิการเรื่องการลดค่าครองชีพ ค่าน้ำค่าไฟ ในภาครัฐ หาเงินกู้ต้นทุนต่ำ ในส่วนของสหกรณ์ ซึ่งจะทำให้ครัวเรือนมีรายได้ที่มั่นคงเพียงพอต่อการใช้จ่ายในครอบครัวและเหลือสามารถชำระหนี้ได้หมดในเวลาที่เรารวดเร็วขึ้น

(3) ด้านปัจจัยทางสังคม พฤติกรรมการใช้จ่ายของครอบครัวส่วนมากจะเป็นค่าอาหารและเครื่องดื่ม ร้อยละ 96.4 เป็นสัดส่วนที่สูงมาก ควรส่งเสริมให้สมาชิกได้ตระหนักถึงการลดค่าใช้จ่ายด้านอาหาร ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เช่นการปลูกพืชผักที่กินได้เหลือขายหรือแบ่งปันได้

(4) ด้านภาระหนี้สิน ความรู้ด้านบัญชีครัวเรือน พบว่า สมาชิกให้ความสำคัญน้อย จึงควรที่จะให้ความรู้กับสมาชิกถึงประโยชน์ของการทำบัญชีครัวเรือน ตามแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการประสานบูรณาการร่วมกันกับภาครัฐ เช่น สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์หรือ สำนักงานสหกรณ์จังหวัด บูรณาการร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อขบวนการสหกรณ์ในทุกระดับส่งเสริมและถ่ายทอดแนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ ด้านการวางแผนการดำเนินชีวิต/การบริหารจัดการหนี้ของตนเอง ที่พบจากการวิจัยในแนวทางที่กลุ่มชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณให้ระดับความสำคัญในระดับมาก โดยส่งเสริมให้เป็นสมาชิกต้นแบบ จะได้เป็นแบบอย่างกับสมาชิกสหกรณ์รายอื่นที่ยังขาดประสบการณ์ขาดทักษะขาดความรู้ในการบริหารจัดการหนี้สินต่อไป

(5) ประเด็นความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ประเด็นที่สมาชิก ยังไม่รู้หรือขาดประสบการณ์ในเรื่องการรับดอกเบี้ยเงินฝากการจ่ายดอกเบี้ยเงินกู้หรือการรับเงินปันผลกับเงินเฉลี่ยคืนที่สูงขึ้นจากสหกรณ์ สมาชิกยังมองเพียงด้านเดียวคือด้านที่รับประโยชน์ แต่ส่วนที่จะกระทบกับการจ่ายดอกเบี้ยเงินกู้ สมาชิกยังขาดข้อมูลที่แท้จริง จึงเน้นให้ความรู้สำหรับสมาชิกให้รอบด้านเช่น การให้ความรู้เรื่องหลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ เพื่อจะได้เป็นภูมิคุ้มกันให้กับสมาชิกจะได้รู้เท่าทัน ถึงการบริหารของ กรรมการดำเนินการหรือ ฝ่ายจัดการ ซึ่งเป็นหน้าที่ของ คณะกรรมการและฝ่ายจัดการโดยแท้และจะไปสอดคล้องกับหลักการสหกรณ์ ในข้อที่ 5 การศึกษาอบรม และสารสนเทศ การให้ความรู้เรื่องหลักการ อุดมการณ์ และวิธีการสหกรณ์ เพื่อจะได้เป็นภูมิคุ้มกันให้กับสมาชิกจะได้รู้เท่าทัน ถึงการบริหารของ กรรมการดำเนินการหรือ ฝ่ายจัดการ

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรศึกษาแนวทางการจัดการภาระหนี้สินของสมาชิกทุกช่วงอายุ เนื่องจากภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ยังเป็นปัญหาของสมาชิกในทุกช่วงวัย หรือ ควรศึกษาจากสมาชิกทุกกลุ่มทั้งที่มีหนี้ และไม่มีหนี้ มีแนวทางในการ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

จัดการหนี้สินหรือการดำเนินชีวิตอย่างไร เพื่อการเตรียมตัวเกษียณ หรือควรรศึกษาเปรียบกลุ่มที่ชำระหนี้ได้ก่อนเกษียณ กับกลุ่มที่ชำระหนี้ไม่ได้หลังเกษียณมีปัจจัยอะไรที่ต่างกัน หรือศึกษาเปรียบกับสหกรณ์ออมทรัพย์ใน รพ./สาธารณสุขอื่นๆ

(2) ควรรศึกษาการเตรียมตัวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกที่ต้องเตรียมตัว เตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยเกษียณหรือ สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งประเทศไทยได้เริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา

(3) ควรรศึกษาแนวทางการส่งเสริมการออม โดยพฤติกรรมของคนไทยจะออมเงินน้อย สิ่งที่ต้องแก้ไขเป็นการเร่งด่วนคือการ สร้างแรงจูงใจให้คนมีการวางแผนในการออมเงินให้มีสัดส่วนที่เหมาะสมเพื่อลดผลกระทบกับหนี้ครัวเรือนที่กำลังมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นสวนทางกัน

(4) ควรรศึกษาปัจจัยที่กระทบกับการทำธุรกิจของสหกรณ์จนเกินเลยคำว่า สหกรณ์ เช่นการสร้างภาระหนี้สินให้กับกลุ่มผู้เกษียณแล้วแต่ยังไม่หมดหนี้สิน การให้เงินกู้มากจนไม่คำนึงถึงเงินค่าครองชีพของสมาชิก

เอกสารอ้างอิง

กลางใจ แสงวิจิตร, พเนิน อินทะระ, และภูมิ ชี้เจริญ. (2562). Fin Tech กับบทบาทในการจัดการหนี้ครัวเรือนนอกระบบ

เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน. สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2564, จาก

https://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php

กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2559). คู่มือการบริหารสินเชื่อของสหกรณ์ภาคการเกษตร.

จักรพงษ์ ช่างเหลา. (2561). สถานภาพและแนวทางการบริหารหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขอนแก่น

จำกัด. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2564 จาก <https://so03.tci-thaijo.org>

ฉวีวรรณ กาบขาว และธีรศักดิ์ ทรัพย์วโรบล (2561). ปัจจัยกำหนดความเป็นไปได้ในการก่อหนี้

ภาคครัวเรือน. สืบค้นเมื่อ 31 กรกฎาคม 2564, จาก <https://scholar.utcc.ac.th/handle/6626976254/3852>

รัชนิกร วงศ์จันทร์. (2555). การบริหารการเงินส่วนบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลเพชรบุรี จำกัด. (2563). รายงานกิจการประจำปี 2563

โสภณ มูลหา และคณะ. (2560). รูปแบบและแนวทางในการจัดการหนี้สินของชุมชนบ้านคำไผ่

ตำบลหนองกุง อำเภอมือง จังหวัดกาฬสินธุ์. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2564 จาก <https://so05.tci-thaijo.org>

โสภณ ดวงฤทธิ์. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นหนี้สินภาคครัวเรือนของประชาชนในเขต ตำบลน้ำโจ้ อำเภอมะนัง จังหวัด

ลำปาง. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

Money Guru. (2560). การบริหารจัดการหนี้. สืบค้นเมื่อ 2 มกราคม 2564, จาก

<https://www.moneyguru.co.th/personal-loan/articles/>